

Van zwoegen naar zweten

Hernieuwd landschap
vol beweging en verhalen

EO Wijersprij
2025-2026

Intergenerationele gezondheids achterstand

wordt versterkt door:

- dubbele vergrijzing
- achterblijvers zijn ongezonder
- hollandse investeerders innen winst

en leidt tot:

- overgewicht, roken, weinig beweging
- vertrek jongeren
- afstand tot hulp is groot
- individualisering

Ontginning van het Hoogveen

wordt versterkt door:

- ruilverkaveling
- intensivering agrarisch landgebruik
- klimaatverandering

en leidt tot:

- legendes hoogveen verloren
- vermindering voedingsstoffen bodem
- verdwenen sponswerking
- leegloop en verdamping water
- op auto ingerichte leefomgeving
- niet verrassend, rationeel landschap

Van zwoegen

Van ongezonde gewoontes

Van verloren trots

Van isolatie en demotivatie

Van verarmd hoogveen

naar zweten

naar gezonde leefstijl

Het hernieuwde landschap waarin de beweegcultuur tot expressie komt maakt een gezonde veerkrachtige leefomgeving. Zichtbaarheid en ondersteuning van deze gezonde leefstijlen zorgen voor verspreiding van de beweegcultuur.

naar topsport

Gezonde leefstijl en trots worden gevierd in een nieuwe legende van het gebied: 'de Veenman'. Een triatlon als sublieme representatie van de beweegcultuur. Topsport leidt niet direct tot breedtesport, maar dient als katalysator voor een gezonde en veerkrachtige leefomgeving.

naar beweegcultuur

Versterken van gestuurd aanbod om impact te vergroten. Beroep doen op de 'noaberschap' en gebruik maken van het bestaande netwerk om te faciliteren en elkaar te motiveren om te bewegen. Dit gebeurt op bestaande en nieuwe knooppunten in het hernieuwde beweeglandschap. Het geheel vormt een ecosysteem van bewegen.

naar hernieuwd landschap

Hernieuwing van het landschap zodat ruimte ontstaat voor gezonde keuzes. Een omgeving die mensen aanspoort tot beweging. Op een natuurlijke en vanzelfsprekende manier. Een omgeving die in zichzelf gezonder, groener, natter en veerkrachtiger is.

katalysator

Landschap + cultuur = leefstijl

Hernieuwd landschap

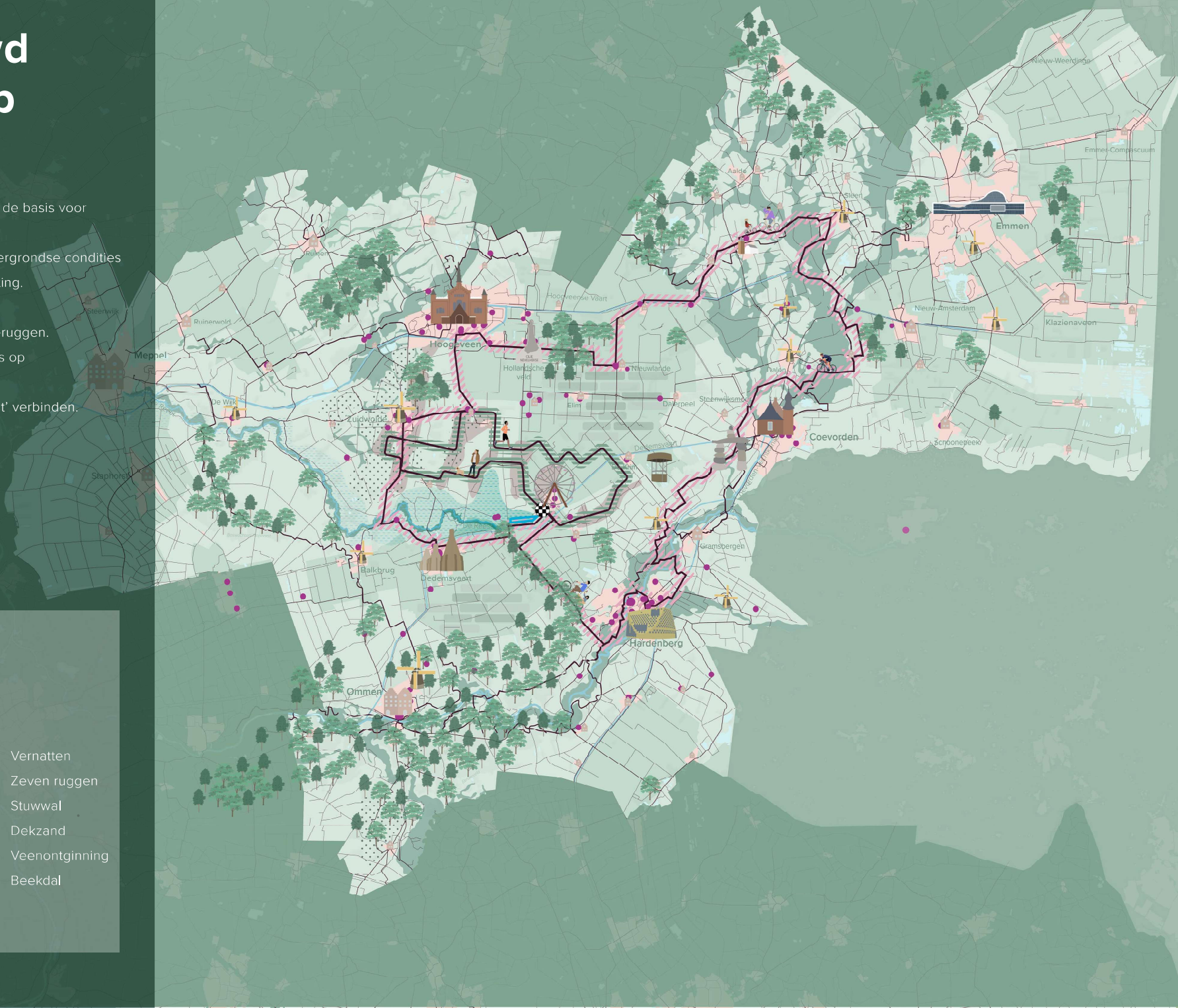
- Beweginginfrastructuur vormt de basis voor hernieuwd landschap.
- Wordt begeleid met bij ondergrondse condities passende, natuurlijke inrichting.
- Vernatten van het Reestdal.
- Bos en heide op de moreneruggen.
- Velden, weides en broekbos op hoogveenontginningen.
- Bestaande 'points of interest' verbinden.

Bewegcultuur

- Dorpen en steden
- Knooppunten

Hernieuwd landschap

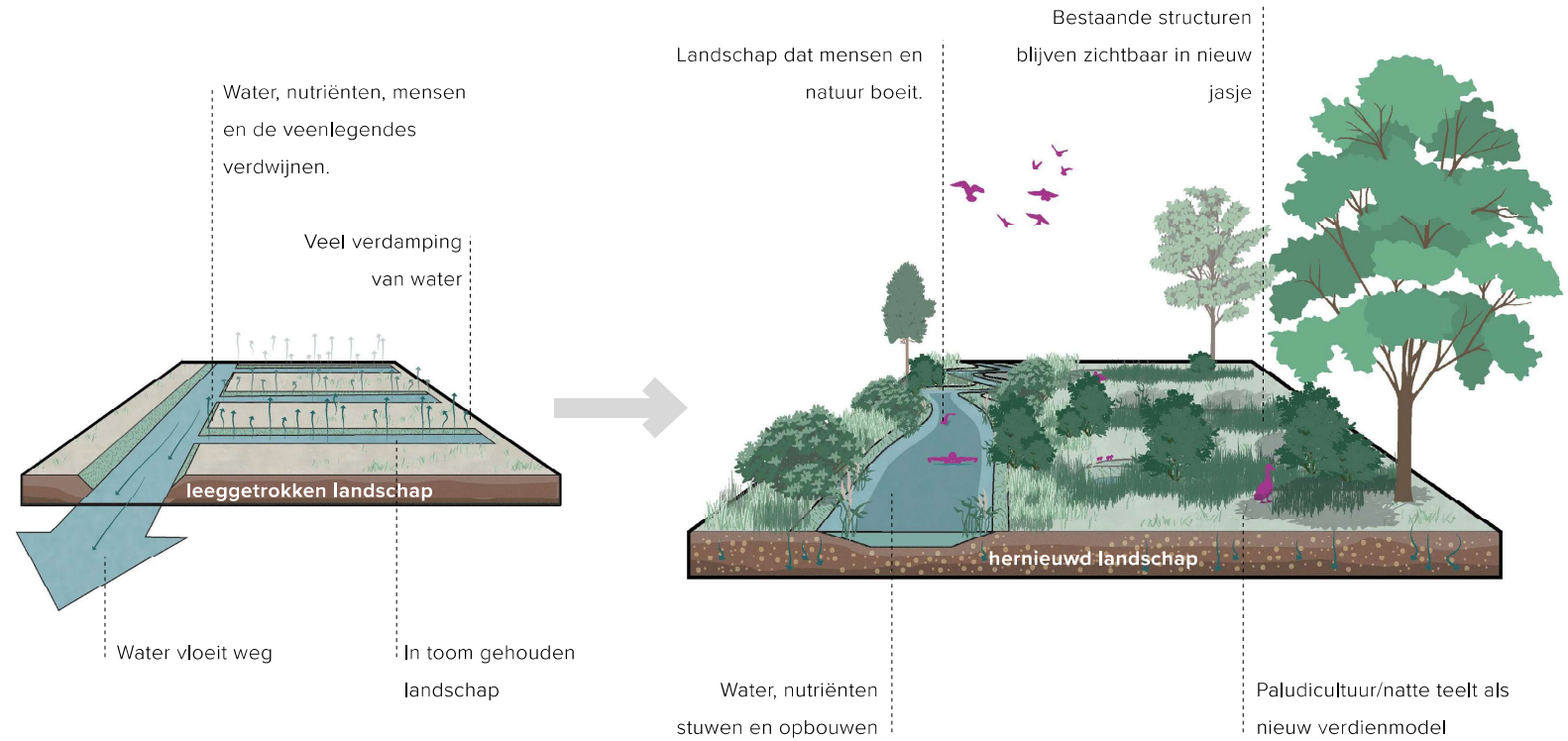
- Route: zwemmen
- Route: hardlopen
- Route: fietsen
- Water
- Dagelijkse beweegroutes vanuit bebouwd gebied
- Vernatten
- Zeven ruggen
- Stuwwal
- Dekzand
- Veenontginning
- Beekdal

Onze oplossing beperkt de ontwatering, versterkt de sponswerking en vergroot de veerkracht van het natuurlijk en agrarisch systeem. Bestaande vlakken vormen de leidraad voor transformatie naar een hernieuwd landschap:

- Stuwen van o.a. de Reest en Braamsbergsloot.
- Sloten dempen en omvormen groene sponzen
- Gehydrateerd landschap en leefomgeving inrichten met flora die water vasthoudt (moeras, velden, bos).

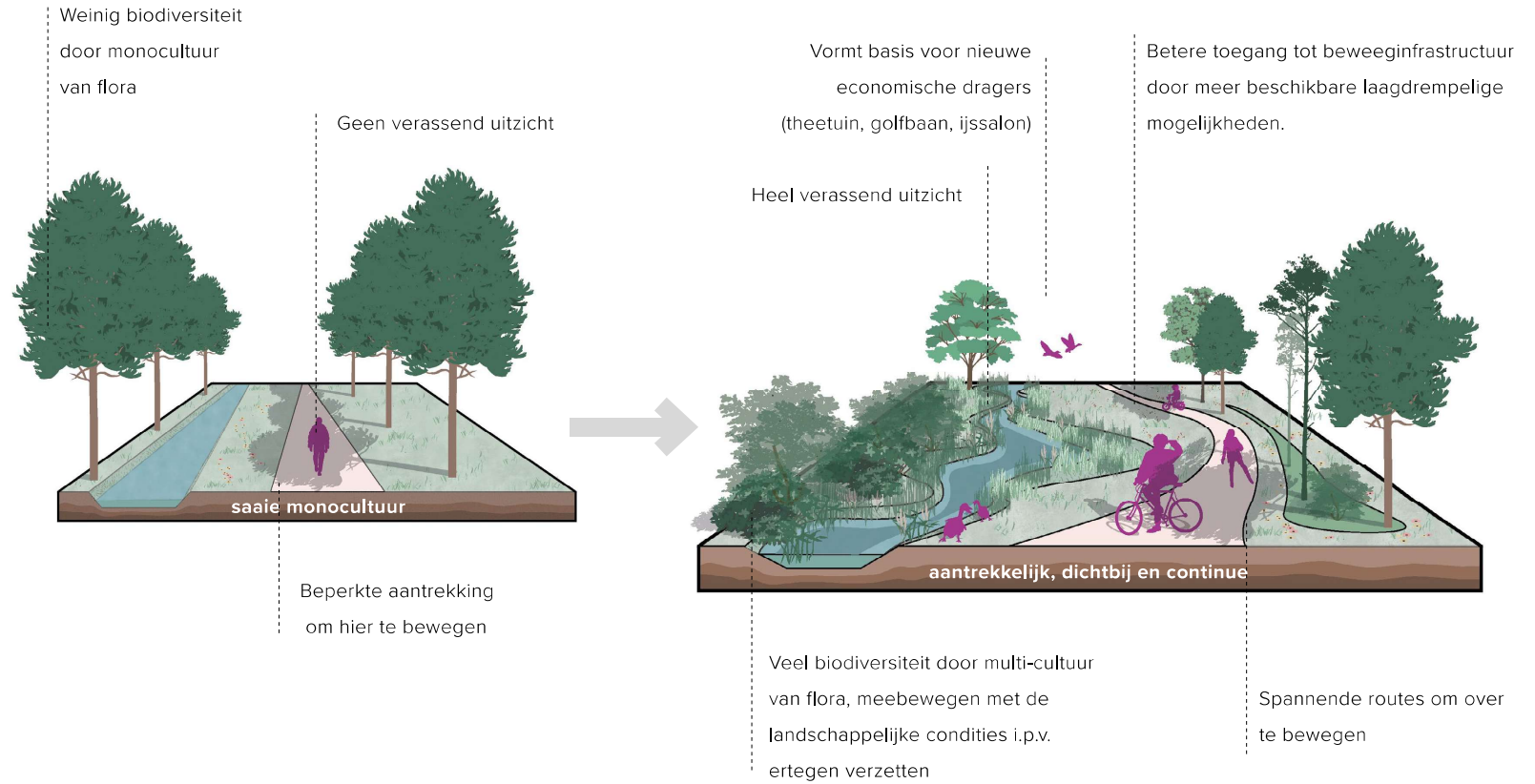
gehydrateerd Reestdal

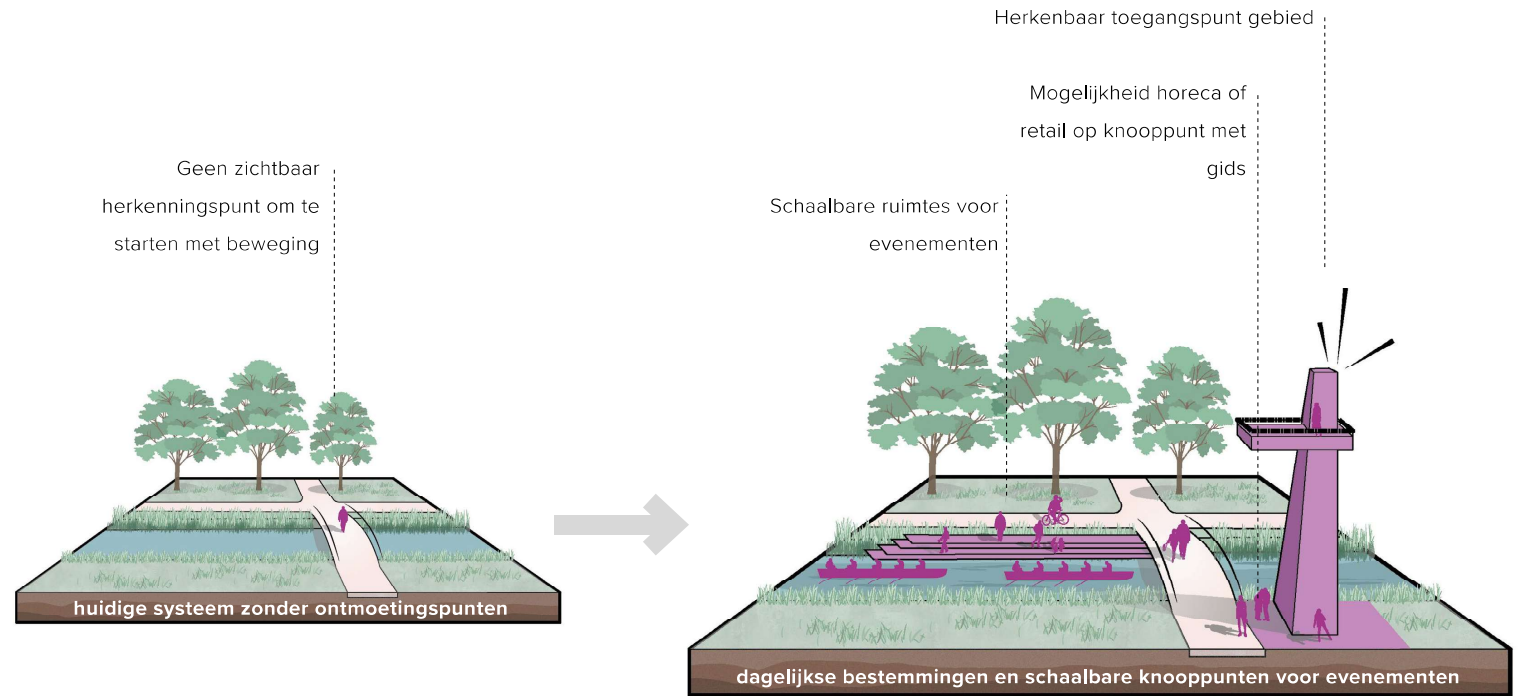
Het autogerichte landschap wordt getransformeerd naar een leefomgeving die ruimte maakt voor beweging:

- Nieuwe routes die verbinden en ook kleine rondjes mogelijk maken.
- Aantrekkelijke, veilige routes.
- Begeleiden met esthetische, diverse landschapsinrichting.

Aantrekkelijke routes

Beweegcultuur heeft haar vindbaarheid in 'knooppunten'. Dit zijn plekken waar mensen elkaar kunnen vinden om te bewegen, maar ook plekken waar gestuurd aanbod helpt om mensen in beweging te krijgen. Huisartsen, GGD-instellingen, sportkantines, maar ook wijkcentra zijn voorbeelden hiervan.

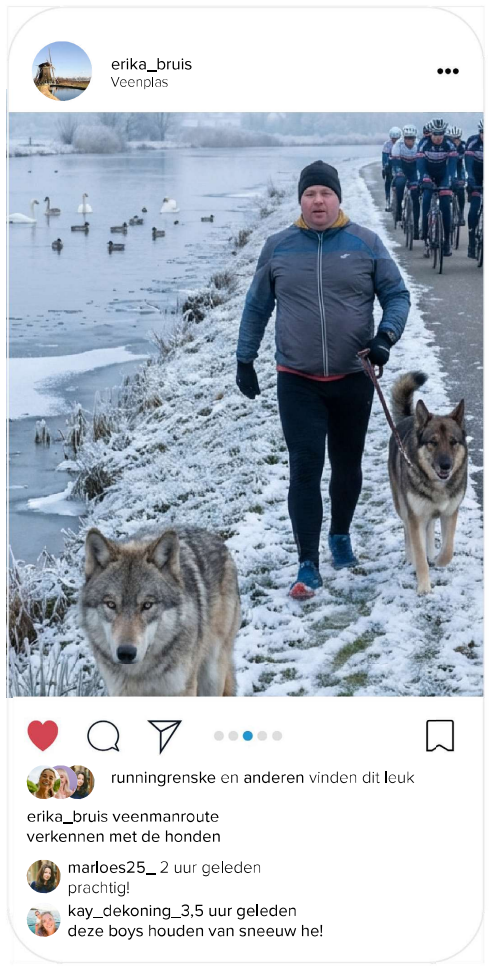
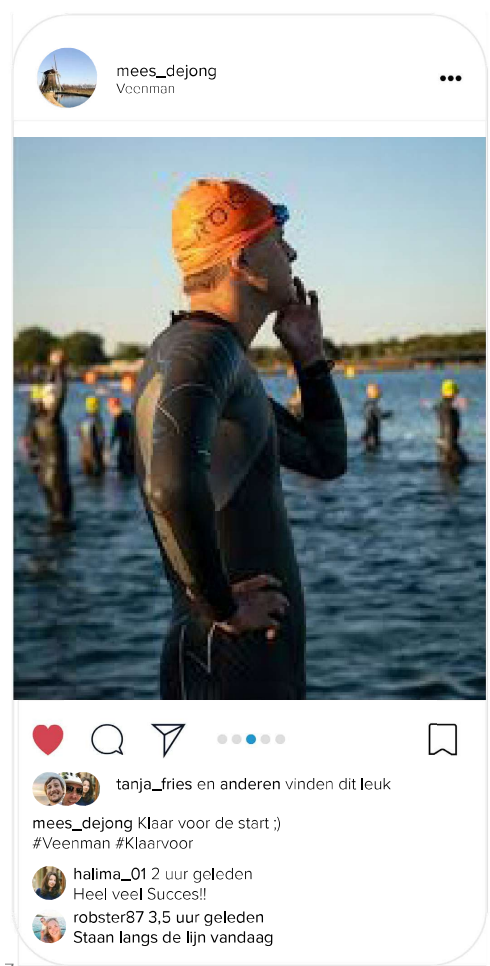

Knooppunten in het ecosysteem van bewegen

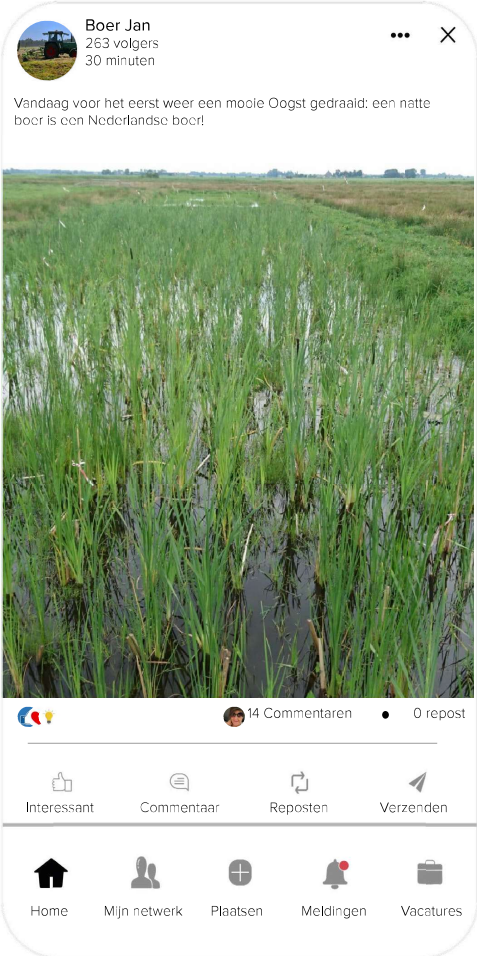
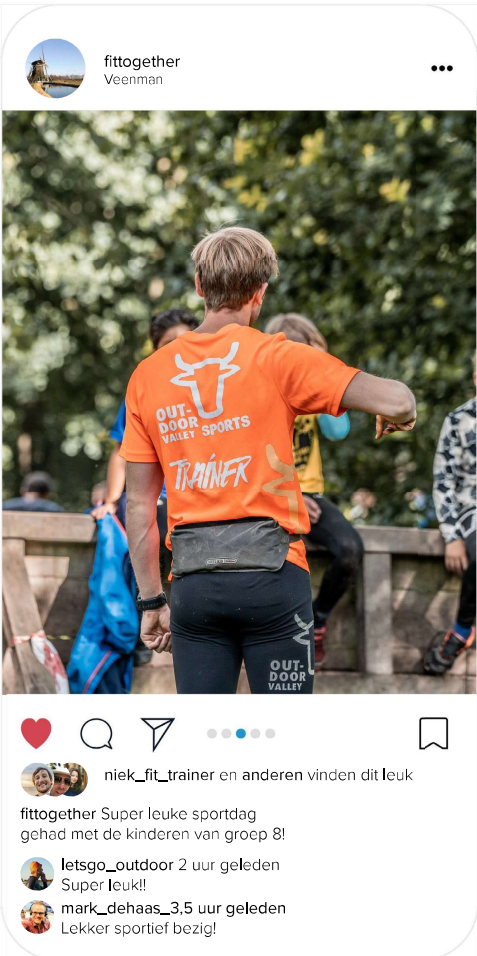
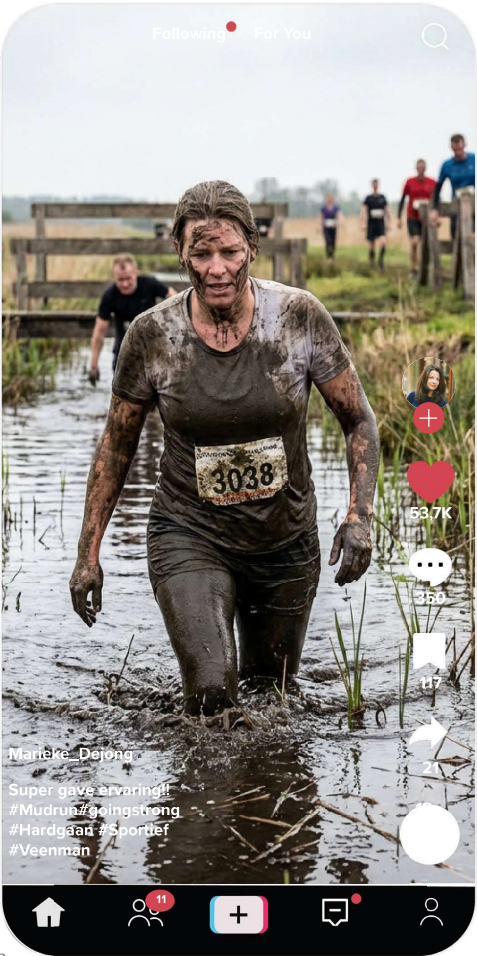

Ecosysteem van bewegen

In het ecosysteem van bewegen komen verschillende vormen op allerlei niveaus en intensiteiten samen. Ze vormen één groot netwerk van beweegcultuur die een gezonde levensstijl motiveert.

Ecosysteem van bewegen

Ecosysteem van bewegen

Het toppunt van een hernieuwd landschap, beweegcultuur en gezonde leefstijl is de beroemde jaarlijkse triatlon: 'de Veenman' met de volgende onderdelen:

De Race tot de Reest

- Zwembaan van 3,8 km.
- Gelokaliseerd in laaggelegen gebied met nattere condities.

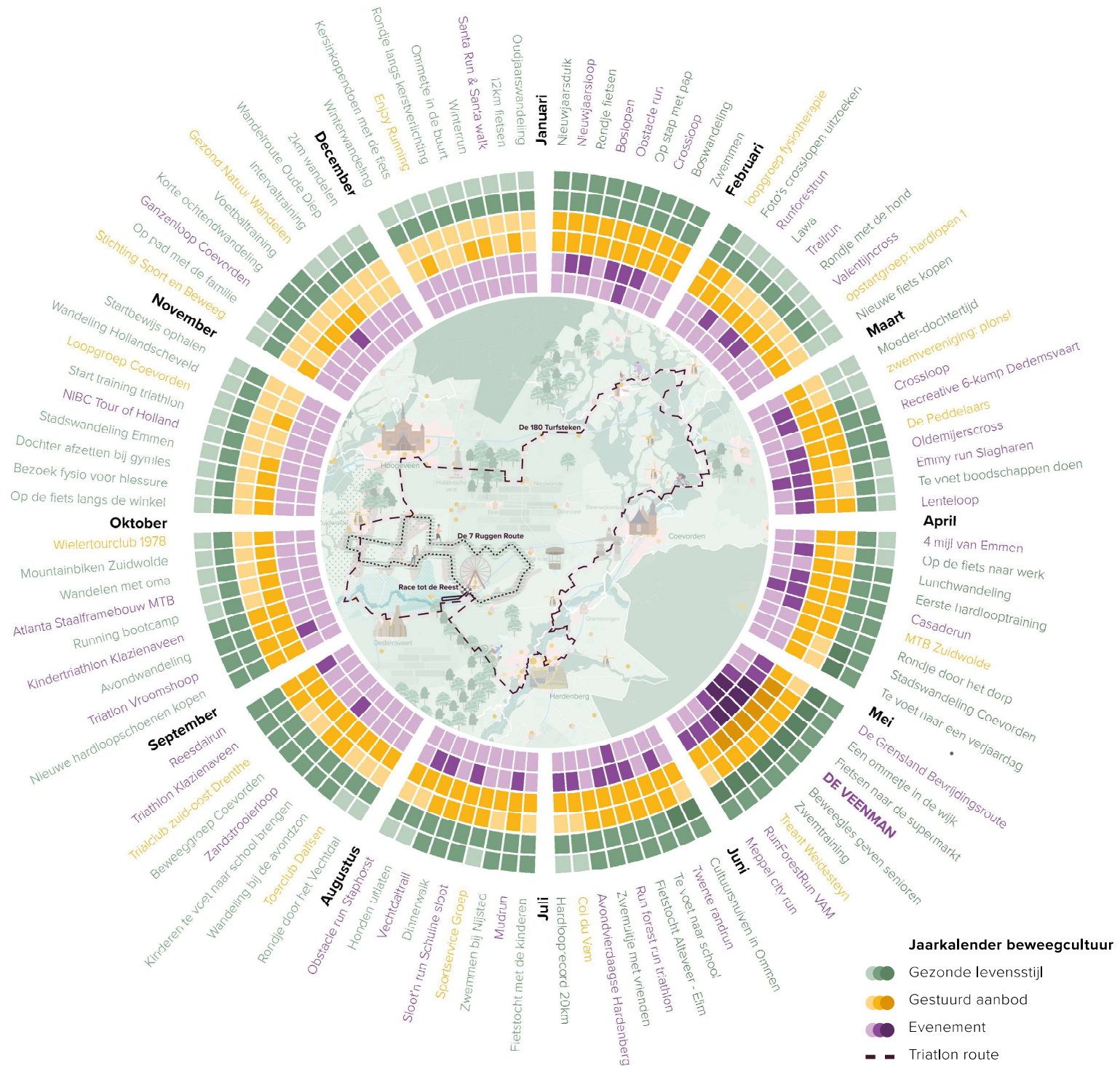
De 7 Ruggen route

- Hardlooprouten van 42 km.
- Over moreneruggen Drents Plateau.
- Lichte diversiteit van hoogte en kleinschaliger landschap.

De 180 (turf)steken

- 90 km fietsen
- Stroomdalen en veenderijen.
- Verbindt de meeste dorpen en steden

De Veenman wordt ieder jaar georganiseerd en past in de jaarlijkse sportkalender zoals hiernaast zichtbaar is. De route is het hele jaar bruikbaar voor iedereen en is weergegeven in de kern van de kalender. De Veenman past in de jaarlijkse kalender van andere evenementen (paars) en complementeert het gestuurde aanbod en een dagelijkse, gezonde leefstijl.

pain & gain

De transitie naar een gezonde leefstijl door het sturen op een beweegcultuur in het hernieuwde landschap vraagt om inzet, beleid en investering. Een meer verdiepende cijfermatige onderbouwing volgt in de volgende ronde.

Investerings (pain)

- Afwaardering gronden
- Aanleg nieuwe landschapsinrichting
- Planjuridische kosten
- Beheer openbare ruimte
- Opstart in orgware triatlon 'de Veenman'

Potentiële opbrengsten (gain)

- Lagere zorgkosten in regio
- Hernieuwd verdienmodel voor landbouw en recreatie
- Stijgende woningwaarde
- Toename werkgelegenheid
- Versterking van landelijk gebied
- Spin-off topsport met bijbehorende infrastructuur en dienstverlening
- Waterschapsfinanciering en subsidies

We zien de volgende beleidsstukken als kansrijke aanknopingspunten en versterkers in de transitie van zwoegen naar zweten:

Van ongezonde gewoontes naar gezonde leefstijl

- Essay 'De transitie van zorg naar gezondheid en veerkracht'. GGD Drenthe

Van isolatie en demotivatie naar beweegcultuur

- Kamerbrief Beleidsplan toekomstbestendige sportinfrastructuur en ruimte voor sport en bewegen.
- Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe II

Van verarmd hoogveen naar hernieuwd landschap

- Nota Ruimte
- Contournota Omgevingsvisie Drenthe
- Ontwerp Omgevingsvisie Overijssel
- Gemeentelijke structuur- en omgevingsvisies

Van verloren trots naar topsport

- NOC*NSF Sportagenda 2032

professioneel trainingsschema

Organisatie proces 2e ronde

Het concept is hiermee gepresenteerd. Voor de tweede ronde is het van belang om dit concept bottom-up te gaan laden. Die tweede ronde is gericht op een bij het gebied en de opgave passende design journey.

voorbereiding

VERKENNEN & BELEVING OPHALEN

Dialogoog met bewoners en gebruikers via "beweegparticipatie": op pad door het gebied, wij lopen en fietsen de triatlon, beleven het gebied en interviewen mensen. Wij vormen samen de route.

VISIE & VERHAAL

Structurerende keuzes voor ruimtelijke visie verdiepend ruimtelijk ontwerpend onderzoek Nieuw mystiek regioverhaal met (lokale) schrijver.

training

WAARDEREN & VERRIJKEN

Ontwerpsessies met gebiedspartners (gemeenten, provincies, waterschap) en thematische partners (GGD, sportbonden, NOC*NSF) voor integrale meerwaarde.

REGIONAAL ONTWERP

Gesprekken met regiotafel voor haalbaarheid en mandaat leidt tot regionaal ontwerp incl. landschapsplan, beweegplan, gebiedspositionering en kosten-baten analyse.

winnen!

SAMEN VOORUIT

Reflectie en implementatie met bewoners en partners. Momenten van viering, uitdragen van trots en vinden van publiciteit.

ontwerpkraak

Ontwerp is de drijvende kraak: verbeeldend en verhalend vermogen dat nieuwe perspectieven opent.

Zo ontwikkelt zich een lokaal gedragen, met expertise geladen, en door bewoners geïnspireerd plan dat inhoudelijk en financieel gevalideerd is.